

پیام امتنانه اعضای خانواده « عدیم » از انجمن اجتماعی جوانان پامیر و سایر حمایت کننده گان محفل بمنظور بزرگداشت از شاعر و دانشمند مشهور سید زمان الدین « عدیم »

ارسالی: خواجه مومن

۱۷ می ۲۰۱۵

زنده یاد سید زمان الدین عدیم، شاعر کوهسار ولایت بدخشان، بدون شک یکی از نامهای ماندگار تاریخ ادب و فرهنگ زبان فارسی دری است. این ابرمرد تاریخ درسال ۱۲۸۲ در روستای پَهست خوف (مشهور به خوجه آباد) روشان ولایت خود مختار بدخشان تاجکستان پا به عرصه هستی گذاشت. دیری نگذشته بود که حکومت استبدادی بلشویزم شوروی سابق روی کار آمد و این طیف از مردم به مزاج دولت وقت برابر نبودند که امثال اینها صدها افراد نخبه و دانشمند بدون موجب یا کشته می شدند و یاهم مهاجرت های اجباری را قبول می نمودند، و ایشان نیز درزمره آنها مجبور به ترک سرزمین مازاد خویش گردیدند. سید زمان الدین «عدیم» سرانجام بنابر عوامل ذکر شده

به جانب افغانستان مهاجرگردید. اینجا مسایل دیگر چون تعصب مذهبی در مقابله با ملاحای متعصب که قصد نابودی کیش اسمعیلی را در نواحی پامیرات افغانستان داشتند، قرار گرفت، اما عدیم و برادرش سلطان سید شجاعانه درمقابل این توطئه ایستادگی نموده و پس از بحث طویل مذهبی موفق شدند ثابت کنند که مذهب اسماعیله نیز در زمره سایر مذاهب از حقوق خاصی برخوردار بوده و پیروان آن حق آزادی کامل را در پرتو دین مبین اسلام دارند. ولی افراد مغرض و جاه طلب بازهم آرام ننشسته در پی طرح و نقشه های دیگر شدند تا اینکه بخاطر سروده استقبالیه بیدل خوش کلام، این شخصیت بی نظیر به عوض تمجید و تقدیر، مورد شکنجه و تعقیب عدلی و قضایی قرار گرفت که بالاخره مدت ۱۱ سال و سه ماه را در زندان و تبعید بسر برد. اما به افتخار باید گفت که این دانشمند توانای کشور توانست بعد از بحث و جدال زیاد در کابل پایتخت افغانستان به همکاری بیش از حد نثار احمد «شیرزی» والی بدخشان، سیدشمس الدین «مجروح» وزیر عدلیه وقت، وکیل نادر؛ از برادران اهل تشیع، دستگیر پنجشیری و سایر دوستان و قلم بدستان خوش بختانه از زندان آزاد گردد.

سید زمان الدین عدیم، باوجود این همه مشکلات و چالش های بی حد و حصر؛ مشتاقانه به دنبال معشوقش، که همانا شعر و شاعری است، میگشت. عاجزتر از آنم که راجع به آثار وی صحبت نمایم، شایقین میتوانند توانایی عدیم را از آثار نفیس و عظیم شان دریافت کنند. همین اکنون مشیت نمونه خروار مهمترین شان اشک حسرت بوده که بیانگر درد و رنج زنده گی شاعر کوه پایه های بدخشان است. این مرد بزرگ با وصف نبود امکانات توانسته بطور عموم بیش از چهل هزار بیت را که شامل شعر های عرفانی، معارف دوستی، بهاریه ها، عجوبه، خزانیه، علم و معرفت و همچون مسایل میشوند، در قالب های مختلف ادبی چون؛ غزل، مخمس، مسدس، قصیده، رباعی، ترجیع بند، ترکیبند و غیره سروده است. اثر های ماندگار شاعر؛ مانند سرشک ندامت مخلوطی از نظم و نثر، و همچنان عدیم دو ساحل از جمله کتاب هایی اند که به خط سیریلیک به اثر سعی و تلاش فرهنگ دوستان دولت تاجکستان به حجم کم تلیفیک چاپ یافته که امروز از آن منحیث اثر شاعر بزرگ در تاجیکستان استفاده میشود. آثار دیگر عدیم مانند؛ درد دل و غبار بدخشان، و آهنگ عشق، متاسفانه بنابر نبود امکانات مادی تا هنوز چاپ نشده اند.

باید یاد آور شد که شاعر با چقدر مشکلات در زندان دست و پنجه نرم میکند و باوصف این همه در تلاش بود تا از خود آثاری بماندگار بماند که از طالع واژگون او، این آثار گهربار شان توسط چپاول گران فرهنگ به یغما برده میشوند که قرار اظهارات

شاعر؛ هدایت الاسرار کتابی بوده کاملاً نثر معه چهارصد بیت شعر که نامگذاری ناشده در یک دسیسه سازمان یافته از دست شاعر بسرقت می‌رود که تال‌حال با وصف تلاش زیاد قادر به دریافت آدرس مشخص آن نگردیده ایم اما قرار معلومات تایید نشده این آثار در ولسوالی راغستان نزد فرد نا معلومی وجود دارند. هکذا کتاب های دیگر نیز توسط دوستان شان بعنوان آنکه بچاپ میرسانند، نیز سرانجام مفقود می‌گردند.

منظور از آنچه در فوق ذکر شد این بود که این شخصیت بزرگ علم و ادب تاکنون از چشم فرهنگیان افغانستان و جهان بدور مانده و هیچ کسی درموردش پژوهشی که بتواند تمام ابعاد زنده گی شاعر را در بر داشته باشد، انجام نداده است. تنها برادرزاده اش سید محمد قاسم "رضوی"، بعد از تلاش مزید با همکاری عده یی از دوستان فرهنگ دوست چون استاد خوش نظر «پامیر زاد»، و سایر دوستان برای یکبار کتاب اشک حسرت با همکاری مالی رحمت الله و همکاران شان درپاکستان به دست چاپ سپرد.

چنانچه قبلاً یاد آور گردیدیم، سرشک ندامت یکی از کتابهای نظم و نثر عظیم است، که توسط علیشاه «صبار» ترتیب و تنظیم گردید و لی بخاطر نبود امکانات تا هنوز توفیق چاپ نیافته است.

اما، خوشبختانه در یازدهم ماه ثور سال ۱۳۹۳، جوانان فرهنگ دوست انجمن اجتماعی جوانان پامیر، ابتکاراتی را به خرچ داده و از یکصد و دوازدهمین سالزاد این شاعر، بزرگداشت به عمل آوردند. در این محفل عظیم در زمره سایر شاعران و دانشمندان کشور از زیرلایه های انباشته از تاریکی درآذهان، به سوی شناخت، رسم معرفی گردید. در واقع، این نخستین گامی در تاریخ پامیرات بود که جوانان با ابتکار و مستعد ولسوالی های سرحدی شغنان، اشکاشم، زیباک و واخان انجام داده اند. ایشان، منحیث فعالین مدنی بدخشان در راستای ارج گذاری به شعر و ادب توانستند این یادبود را با حضور داشت فعالین جامعه مدنی، اساتید دانشگاه، شعرا، قلم بدستان، نویسندگان و رسانه های تصویری کشور، به درجه عالی برگزار نمایند. چنانچه معلوم میشود این نهاد مصمم است تا با همکاری سایر فرهنگیان و هموطنان، هر سال به تاریخ یازدهم ثور از عظیم فقید بزرگداشت به عمل آورد. آنها همچنین در نظر دارند تا حد توان بکوشند، آثار دیگر شاعر را به نوعی به دست چاپ داده تا توانسته باشند به ادب دوستان فرهنگ فارسی تحفه یی از فرهنگ را به ارمغان بیاورند.

بناءً جا دارد تا به نماینده گی از اعضای خانواده شاعر فقید سپاسگذاری و امتنان صمیمانه خویش را از این ابتکار عمل شان ابراز نموده و توفیق مزید برای هر یک شان درین راستا و وظایف محوله شان از بار گاه ایزد داد گر آرزوکنم.

همچنان از همه فرهنگ دوستان مقیم کانادا و سایر کشورها ئیکه در حصه تدویر محفل یادبود از عظیم؛ برگزارکننده گان این محفل را دست یاری فشرده، اظهار امتنان و سپاس می نمایم.

و نیز شایسته میدانیم تا از دوستان و فرهنگ پروران داخل کشورمان که به نحوی در تدویر این همایش سهم گرفتند، از همه شان سپاسگزاری و قدردانی نمایم. امید می بریم که این گونه فعالیت ها استمرار بیابند و دریچه یی باشند بسوی شناخت خودی و خودشناسی تا ذات نفس مان را به همان گونه یی که هست به دیگران به معرفی گرفت.

باعرض حرمت

خانواده شاعر فقید سید زمان الدین «عظیم»